

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos XXV. — Izdan in razposlan dne 31. marca 1903.

Vsebina: Št. 73. Ukaz o odvracanju in zatiranju perutninske kolere.

73.

Ukaz ministrstev za notranje stvari, pravosodje, trgovino, železnice in poljedelstvo z dne 29. marca 1903. l.

o odvracanju in zatiranju perutninske kolere.

Na podstavi določil §. 1 zakon z dne 29. februarja 1880. l. (drž. zak. št. 35) o odvracanju in zatiranju kužnih živalskih bolezni se ukazuje tako:

§. 1.

V zabrambo, da se ne zatrosijo perutninska kolera in druge slične kužne perutninske bolezni v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru, naj se primerno uporabljajo predpisi §. 5 občega zakona o živalski kugi.

§. 2.

Ako pogine perutnina s takimi prikaznimi, ki potrjujejo po pouku, pridanim temu ukazu, sum, da je to perutninska kolera, mora posestnik živali ali njegov namestnik po zaukazu §. 15 občega zakona o živalski kugi to nemudoma naznaniti občinskemu (graščinskemu) predstojniku, oziroma političnemu okrajnemu oblastvu.

Posestnik živali ali njegov namestnik mora nadalje živali, ki se zdé še popolnoma zdrave, takoj ločiti od bolnih in, ako moči, deljene v manjše partije, nastaniti v posebnih prostorih. Bolne živali je imeti v zaprtih hlevih, še zdrave v zaprtih dvorcih.

Ako bi bili vodni teki ali obče dostopni poti v področju kužnega dvora, se morajo zdrave živali odvracati od teh vodnih tekov ali potov.

§. 3.

Občinski (graščinski) predstojnik je dolžen, o vsakem takem naznanilu brez odloga obvestiti predstojno politično okrajno oblastvo, strogo nadzorovati, da se ravna po začasnih varnostnih naredbah (§. 2), in žival, ki je poginila, v nepropustni shranki vposlati političnemu okrajnemu oblastvu, da se ustani vzrok smrti; to poslednje pa je opustiti tedaj, kadar se je v kraju že uradno poistnila perutninska kolera.

V posebno važnih primerih pošlje lahko politično okrajno oblastvo na državne stroške uradnega živinozdravnika v kužni kraj, da poistini kugo in zakaže primerne veterinarstvo-poličijske naredbe.

§. 4.

Čim se je uradno poistnil obstoj perutninske kolere, mora občinski (graščinski) predstojnik to razglasiti, kakor je v kraju navada. Politično okrajno oblastvo mora — ne gledé na začasne varnostne

naredbe (§. 2), ki jih je ohraniti v moči tudi nadalje — zaukazati še naslednje:

- a) Dvorec je oznameniti za okužen s tem, da se na pripravnem mestu nabije svarilna tabla z razločno čitljivim napisom: „Perutninska kolera“;
- b) iz okuženega dvorca se sme zdrava perutnina izvažati samo zaklana, in ko se je dobilo dovolilo uradnega živinozdravnika, jajca samo, ko so se skrbno umila s sodino raztopino;
- c) živali, ki so poginile ali so bile usmrčene, je z vsemi njihovimi deli takoj neškodljivo uničiti;
- d) kurjek, ostanke hrane in druge odpadke je vsak dan dobro pomesti in požgati ali mešano z apnenim mlekom zbirati v dobro zaprti jami.

Ako se je kolera lotila perutnine v večjem številu dvorcev istega kraja, se lahko dene okuženi kraj pod zapor (§. 20, točka 2, lit f občega zakona o živalski kugi). V večjih krajih se lahko zapor omeji na dele kraja.

§. 5.

Ako je v kakem okuženem dvorcu popadala ali bila pokončana vsa perutnina ali ako se v teku osmih dni po zadnjem primeru pogina, usmrčenja ali ozdravljenja ni pripetila nobena nadaljnja obolest, je to naznaniti političnemu okrajnemu oblastvu. To oblastvo mora zaukazati razkužbo prostorov, ki služijo kuretnini, in ko se je izvršila, proglasiti, da je kuga nehala.

Morda ukrenjeno zaporo kraja je razveljaviti, čim ni več uvetov, s katerimi se more ukreniti.

§. 6.

Ako pogine perutnina med gonjo ali ob prevozu na vozovih s prikaznimi, ki potrjujejo sum, da je to perutninska kolera (§. 2), naj prevoznik čim preje ustavi nadaljnji prevoz. Tudi za take primere veljajo določila §§. 2 do 5. Razkužba pa se mora raztezati tudi na dele voza ali drugačnih vozil (kurnikov, jerbasov i. e.), ki so prišli v dotiko s perutnino.

Za prevoz žive perutnine rabljene železnične vozove mora razkužiti tista železnična uprava, v koje področju se je razkladalo, po kakem v izvršilvenem ukazu z dne 7. avgusta 1879. l. (drž. zak. št. 109) k §. 10 zakona z dne 19. julija 1879. l. (drž. zak. št. 108) imenovanih načinov ravnanja.

Višino pristojbine, ki se pobira za to, določi c. kr. ministrstvo za železnice poprašavši železnične uprave.

§. 7.

Politično okrajno oblastvo lahko, ako bi to zahtevale posebne okolnosti, v zabrambo, da se ne zatrosi perutninska kolera, zaukaže za področje posameznih občin ali tudi celega političnega okraja, da se sme trgovinska perutnina po javnih potih prevažati samo na vozovih, v kurnikih, jerbasih ali drugih vozilih, ki so urejena tako, da kurjek ali stelja ne moreta izpadati, in ki so bila pred vsakikratnim prevozom osnažena in razkužena.

Z istimi uveti lahko politično okrajno oblastvo zaukaže tudi veterinarsko-policijsko nadzorovanje obratovališč trgovcev s perutnino in odredi, da smejo trgovci s perutnino svoje živo blago imeti na prodaj ali je pustiti, da se svobodno giblje, samo na takih mestih, na katera ne pride domača perutnina.

§. 8.

Za izvoz v inozemstvo določeno trgovinsko perutnino je izkazati z živinskimi potnimi listi, v katerih naj krajno oblastvo potrdi, da v kraju, iz katerega se izvažajo živali, ni osem dni nobene kužne perutninske bolezni.

Taka perutnina se sme izvažati samo čez določene izstopne postaje, v katerih se mora preiskati po živinozdravniku. Ako se ob preiskavi ne pokaže nikak zadržek, naj postavljeni izvedenec opremi živinski potni list z opomnjo „nesumno spoznano“ s pristavkom številke oglednega zapisnika, datuma in podpisa.

Trgovina na drobno v mejnih okrajih je izvzeta od določil tega paragrafa.

§. 9.

Ravnanja zoper spredaj stoječa določila ali zoper odredbe, izdane na njih podstavi, so podvržena kazenskim predpisom §§. 44 in 45 občega zakona o živalski kugi.

§. 10.

Ta ukaz stopi v moč desetega dne po svoji razglasitvi.

Koerber s. r.

Call s. r.

Wittek s. r.

Giovanelli s. r.

P o u k

o

perutninski koleri (perutninskem tifoidu) in naredbe za njeno zatiranje.

1. Vrsta in razširjanje bolezni.

Perutninska kolera je kužna, jako lahko prenosna bolezen, ki se loti domače perutnine, zlasti kokoši, puranov, gosi in rac in ki končuje skoro brez izjeme smrtno.

Zdrave perutninske staje se okužijo najčesče z novo vstavljeno bolno perutnino. Razen tega se lahko bolezen razširi s perutnino, ki je poginila za njo, in z odpadki (jajci, blatom, krvjo, črevi, perjem itd.) živih ali zaklanih bolnih kokoši, gosi, rac itd. Tudi se lahko zdrava perutnina okuži s tem, da pride na ceste ali pašnike, v potoke ali tolmane, ki jih je poprej rabila bolna perutnina.

2. Znamenje perutninske kolere.

Okuženost kake perutninske staje se pokaže najprej z mahoma nastopajočimi primeri smrti. Gosi, kokoši in race itd. poginejo ne redko, ne da bi se mogle na njih opaziti kake posebne prikazni bolezni.

Ob natančni preiskavi pa se opazi potem, ko so se pripetili prvi primeri smrti, da so nekatere živali trudne in žalostne, da se jim ježi perje, da povešajo peruti, kažejo večjo žejo, ne redko bruhamo in imajo smrdečo drisko. Izpraznjeno blato je najprej kašasto in belorumene barve, pozneje slizavo, vodeno in zeleno.

3. Zabрана perutninske kolere.

Da se kuga ne zatrosi, se lahko zabrani, ako se pazi na naslednje varnostne naredbe:

- a) da se ne dokupi tuja, zlasti iz inozemstva uvažana perutnina;
- b) da se neškodljivo odstranijo odpadki v gospodarstvu morda zaklane ali porabljene tuje perutnine;
- c) da se ima perutnina oddaljena od takih cest, pašnikov, potokov itd., na katere pride tuja perutnina;
- d) da se odvrčajo trgovci s perutnino od dvorcev.

Ako se nakupu tuje perutnine, kakor na primer za plemenske namene, ni moči ogniti, se svetuje, imeti tujo perutnino 6 do 8 dni zaprto v posebnem prostoru in jo še le potem uvrstiti v staro stajo, ako se v povedanem času niso pokazale nikake prikazni bolezni.

Kakor odvrnilne naredbe pridejo nadalje v poštev tudi cepljenja.

4. Naredbe po nastali perutninski koleri.

Zdravljenje obolele perutnine z zdravili je po navadi brez uspeha in se torej ne priporoča. Mnogo

primernejše je takoj usmrtiti in neškodljivo odstraniti obolele živali, ker ozdravijo le v posameznih primerih.

Vsekakor je živali, ki se zde zdrave, takoj odločiti od obolelih ali boleznih sumnih živali in jih nastaniti v posebnih prostorih. Zdrava perutnina mora dobiti posodo za hrano in pijačo, ki je niso rabile bolne živali. Nadalje se priporoča, deliti perutnino, ki se kaže zdrava, v manjše partije in za-
branjevati tudi vsako dotiko teh partij med seboj.

Bolno perutnino, ki je poginila ali bila usmrčena, je z vsemi deli (tudi s perjem) — če se ne more na neškodljiv način uporabiti tehniško (s podelavo v kafilldesinfektorju) — sežgati ali na prostoru za mrhovino zakopati tako globoko, da je mrtva perutnina, ki jo je politi z apneno kašo, pokrita z zemljo vsaj 1 meter visoko. Jako nevarno je rabiti za odstranitev mrtve perutnine jame za gnoj ali gnojišča, ker se kužnina perutninske kuge ohrani v gnoju dalje in se s tem lahko provzroči, da se zopet pojavi kuga.

Ako je v kakem okuženem dvorcu poginila ali bila usmrčena vsa perutnina, ali ako je po zadnjem

primeru pogina, usmrčenja ali ozdravljenja minilo osem dni, se morajo prostori, v katerih je bila nastanjena bolna perutnina in — kolikor moči — tudi vsi predmeti, s katerimi je prišla v dotiko, temeljito osnažiti kužnine.

Najprimernejše se snaži tako-le:

- a) blato, ostanke hrane in skupaj pometeno nesnago je sežgati ali zakopati tako kakor kugi podleglo perutnino (tretji odstavek);
- b) tla, vrata, stene, gredi, posode za hrano in pijačo je temeljito pomiti z vročim sodinim lugom (3 kilograme pralne sode na 100 litrov vode); poškodovane ali malo vredne lesene predmete je najprimernejše sežgati;
Prstena ali peščena tla je, ako moči, izkopati vsaj 10 centimetrov globoko in izkopano gradivo prav tako kakor blato in nesnago (po odstavku a) zagrebsti;
iz kamenic (basenov) za plavanje je izpustiti vodo in jih temeljito osnažiti;
- c) osnažene hleve je izdatno prezračiti, potem je
- d) tla, stene, vrata itd. pobeliti z apnico (5 kilogramov jedkega apna na 100 litrov vode).